

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2007/2008

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

III. (országos) forduló

2008. április 11.

Széchenyi István Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakképző Iskola
Kaposvár

Versenyző		Pontszám		Százalék
Kódja		Elérhető	Elért	
Megoldás		150	.....	.....%

1. feladat

10/...

A rejtvényben egy magyar város nevét kell megfejtenie. Segítségül néhány betűt megadunk.

a) Híres magyar írónőnk, Szabó Magda alkotása.	a	
b) István király hozzá intezte Intelmeit.	b	
c) A görög irodalomban az alvilágot őrző kutya.	c	
d) Kaposvári festőóriás	d	
e) Magyar költőóriás, akit gyakran hoznak kapcsolatba Nagyvárral	e	
f) A kaposvári színház névadója	f	
g) Nemes Nagy Ágnes e műve a gyermekirodalom legszebb alkotásai közé tartozik.	g	
h) Ebben a magyarországi régióban található Kaposvár is.	h	
i) A keretes oszlopba függőlegesen a megfejtést kell beírni.	i	

i)

a)	T	Ü	N	D	É	R	L	A	L	A						
b)	I	M	R	E	H	E	R	C	E	G						
c)	C	E	R	B	E	R	U	S								
d)	R	I	P	P	L	R	Ó	N	A	I	J	Ó	Z	S	E	F
e)	A	D	Y	E	N	D	R	E								
f)				C	S	Í	K	I	G	E	R	G	E	L	Y	
g)	A	R	A	N	Y	E	C	S	E	T						
h)	D	É	L	D	U	N	Á	N	T	Ú	L					

2. feladat

4/...

Nevezze meg az alábbi novellaidézetek szóképeit!

a) „emlékeim aranyesője”	metafora	a	
b) „első lépteim dajkái, a juhar- és akácfák”	metafora	b	
c) „a város (...) olyan volt, mint egy gyászjelentés”	hasonlat	c	
d) „méla szín”	szinesztézia	d	

3. feladat

4/...

Értelmezze saját szavaival az alábbi szóképeket!

a) „első lépteim dajkái, a juhar- és akácfák”	a	
Már a kisgyermek első lépéseinél is ott voltak a fák.	b	
.....		
b) „a város, a fehér város fekete keretével, melyet a fagyott madarak húztak köré, csakugyan olyan volt, mint egy gyászjelentés.”		
Télen úgy körbelepték a varjak a város egy részét, hogy gyászkerethez hasonlított. Innen a gyászjelentés hasonlat.		
(vagy) Átvitt értelemben a kihalt, csendes városképre utal a hasonlattal.		

4. feladat

5/...

Alkosson értelmes szókapcsolatokat a megadott szavakból! (Pl.: abszurd – abszurd feladat)

a) artézi	artézi kút (víz)	a	
b) donátor	város (intézmény) donátora	b	
c) komponál	dalt, (zenét) komponál	c	
d) família	népes (nagy) família	d	
e) szuggesztív	szuggesztív erő (tekintet)	e	

5. feladat

4/...

Mit fejezett ki az apa a táncával a Szabó Magda-novellában? Foglalja össze 3-4 mondatban

a) A tánc szimbolikus értelmének leírása	a	
b) A jégpálya szimbolikus jelentésének leírása	b	
c) Az üzenet leírása.....	c	
d) Összefüggő, világos magyarázat, szabatos fogalmazás.....	d	

6. feladat

10/...

Húzza alá a helyes választ!

a) Melyik évben lett Debrecen díszpolgára Szabó Magda? <u>1977.</u> 1980. 1990.	a	
b) Melyik meseregény a felsoroltak közül? Abigél <u>Tündér Lala</u> Az ajtó	b	
c) Melyik évben lett Budapest díszpolgára Szabó Magda? <u>2006.</u> 2007. 2008. március 25.	c	
d) Melyik város könyvesboltja viseli 2007 óta az író névét? Budapest <u>Debrecen</u> Hódmezővásárhely	d	
e) Hány fejezetet tartalmaz Szent István Intelmei? <u>10</u> 5 40	e	
f) Mit jelent a címbeli intelem szó? <u>tanítás</u> elmélkedés rejtvény	f	
g) Hányadik században jegyezték le az Intelmeket? 5. század 15. század <u>11. század</u>	g	
h) Melyik irodalmi lapban jelent meg először <i>A csillagos szoba</i> című novella? Pesti Divatlap Pesti Hírlap <u>Üstökös</u>	h	
i) Hol játszódik a novella cselekménye? <u>Párizs</u> London Budapest	i	
j) Hogy hívták Jókai Mór második feleségét? <u>Nagy Bella</u> Laborfalvi Róza Lukánics Ottilia	j	

7. feladat

8/...

Válassza ki a felsoroltakból Szabó Magda, illetve Jókai Mór regényeit! A vonalra csak a művek betűjelét írja!

a) Ókút	b) Fekete gyémántok	a	
c) Az aranyember	d) Abigél	b	
e) Régimódi történet	f) Sárga rózsza	c	
g) Freskó	h) Szegény gazdagok	d	
Szabó Magda regényei:	a), d), e), g)	e	
Jókai Mór regényei:	b), c), f), h)	f	
		g	
		h	

8. feladat

6/...

Írja a megfelelő szó mellé az első sorban megadott jelentéseket!

	képkeret, közönség, úriember, költő, randevú, szemüveg	a	
a) gavallér	= úriember	b	
b) lornyett	= szemüveg	c	
c) poéta	= költő	d	
d) légyott	= randevú	e	
e) ráma	= képkeret	f	
f) publikum	= közönség		

9. feladat

4/...

Mi a hasonlóság, és mi a különbség a novellabeli csillagos szoba és a színház között? Írjon 2-2 példát!

hasonlóság: van közönség	a	
színháztérrel adnak elő	b	
különbség: a színészek nem betanult szöveget mondanak	c	
rejtve marad a közönség	d	

10. feladat

4/...

Milyen tanácsot fogalmaz meg fiának a király? Értelmezze az idézetet!

Szent István fiához, Imre herceghez intézett Intelmeinek V. fejezetében ezt írja: „...ha becsületet akarsz szerezni királyságodnak, szeresd az igaz ítéletet, ha hatalmadban akarod tartani lelkedet, türelmes légy.”	a	
<i>A saját szavakkal megfogalmazott mondatok értékelhetők. A türelmes, bölcs, igazságos, becsületes szavak bármelyikének megjelenítése, a kifogástalan mondat szerkesztés és a helyesírás került értékelésre.</i>	b	
	c	
	d	

11. feladat

5/...

Fogalmazzon meg öt felszólító mondatból álló erkölcsi intelmet a ma emberének!

<i>Bármely tanács, intelleum elfogadható, ha felszólító modalitású és erkölcsi ítéletet fogalmaz meg, de nem közhely.</i>	a	
	b	
	c	
	d	
	e	

12. feladat

2/...

Írja a pontsorra, ki lehet az aláírója a következő levélnek?

<i>Kedves Igazgató Úr!</i> <i>Vásárhely nemcsak nekem adott otthont egy időre: családi fészek volt nagyapám, ... az Ótemplom lelkésze révén. Magam mindig szeretettel gondolok vissza a Református Leánygimnáziumra, amelynek tanára voltam: barátok és emberhez, tájhoz egyaránt kapcsolódó emlékek biztosítják, hogy a várost nem fogom elfelejteni.</i> <i>Sok szíves köszöntéssel:</i> Szabó Magda <i>'81. május 11.</i>	a	
---	---	--

13. feladat

2/...

Az alábbi kép egy híres családrégényből készült film egy jelenetét ábrázolja. Mi a regény (film) címe?

	a	
---	---	--

..... **Régimódi történet.**

14. feladat

2/...

Nevezze meg, kiről szól az alábbi idézet!

<i>„Az első két kötete még nem jelentett semmi újat. Az új stílus elemei először esszéiben, publicisztikájában és más írásaiban mutatkoztak. Egy új költészeteszmény nevében lép fel, hangsúlyozva azt, hogy ő nem lesz a „szürkék hegedőse”. Az ősi, magyaros költészet, kultúrkör és az új, forradalmi változást hozó költői program egyesítése a célja – ezáltal szakítva ki a magyar költészetet az elvadult Hunn táj virágtalan vidékéből...”</i>	a	
--	---	--

Ady Endre

15. feladat

8/...

Válaszoljon a következő kérdésekre!

a) Miről híres Érmindszent? Ott született Ady Endre	a	
b) Mi a születési neve Csinszkának? Boncza Berta	b	
c) Kinek volt a felesége Brüll Adél? Diósy Ödönnek	c	
d) Mi a címe annak a versnek, melyre az alábbi válasz érkezett? <i>Endruskám, ki vagy egy szifilisz Krőzus: Tudom, hogy Vénülő kezemre Már nem vágyik csillag-kezed; Tudom, hogy Vénülő szememre Már nem vágyik csillag-szemed. S most, mint kóró-virág, Kihullok egy elhasznált zsolttároskönyv Sárgult lapjai közül.</i> <i>Nem ismétljük meg soha többé, Nem ismétljük meg soha többé. (Endruskám, Neked legalább sikerült rímekbe szedned!) Nagy, zselégolyó, Tehén tekintetteddel Ezután nem ragyogod be Pöttöm, Asszonyi, rab sorsomat.</i>	d	

Elbocsátó szép üzenet

16. feladat

2/...

Egyetlen alkotóhoz kapcsolódik a következő könyvajánló és a képek. Ki ő?

„Az öt fenyő nem korrajz, nem „romirodalom”, inkább a kalandregény, a krimi, a művészregény sajátos elegye. Egy fiatal művészettörténész halálával kezdődik, és az eset a művészettörténész köré gyűlt kis csoport (barátok, kollégák) mindegyikében más-más emlékeket szabadít fel, s más-más érzéseket szül. Mindenki kedvelte őt, de egyben mindenki oka is lehetett halálának. Az ügyben – gyilkosságra gyanakodnak – nyomozás indul, melyben kimondva-kimondatlanul mindenki vádló és vádlott lesz egyszerre, és a bűnügyi történetekre jellemző kötelező feszültségtartás miatt csak az utolsó fejezetben derül ki az igazság.”

				a	
---	---	---	--	---	--

Nemes Nagy Ágnes

17. feladat

3/...

Magyarázza meg, mi a különbség oka a következő mondatok írásjelhasználatában?

a) Pápai diák korában Jókai mint festő szeretett volna igazi művésszé válni. Ha a mint szó állapotot vagy minőséget jelölő szó vagy szókapcsolat előtt áll, nem teszünk elé vesszőt.	a	
b) Pápai diák korában Jókai jól festett, de nem úgy, mint aki nagyon eredeti tehetség. Ha a mint szó hasonlító tartalmú mellékmondatot vagy szókapcsolatot vezet be, vesszőt teszünk eléje.	b	
c) Jókai Mórnak – mint érdekes képeket festő alkotónak – kevésbé ismert a neve. A mint szó beszédszünetekkel határolt közbevetést is bevezethet, ilyenkor a közbevetést vesszővel vagy gondolatjellel jelöljük, de alkalmazhatunk zárójelet is.	c	

18. feladat

8/...

Egészítse ki a mondatokat a megadott igék megfelelő alakjával!

a) Ezt a színdarabot a színház legjobb színészei ... játsszák ... (játszik)	a	
b) Holnap Feriék ... hozzák ... vissza a könyvet! (hoz)	b	
c) A tó ... vonzza ... a turistákat. (vonz)	c	
d) Gyerekek, a gyümölcsöt fogyasztás előtt mindig ... mossátok ... meg! (mos)	d	
e) Hagyjad, hadd ... eddzenek ... a gyerekek a pályán! (edz)	e	
f) A munkások még ma ... végezzék ... el az alapozást! (végez)	f	
g) Nevezze meg, milyen hangtörvény érvényesül az igék írásában!	g	
Írásban jelölt teljes hasonulás (2)		

19. feladat

5/...

Válasszon ki öt meghatározást és írja le dadogós szavakkal!

A dadogós szavakban ugyanazok a szótagok, betűcsoportok ismétlődnek. (Pl.: főnév, amely többes számban saját magát ismétli = okok.)	a	
a) Tárgyragos számnév	b	
b) Műveltető képzős ige, melynek jelentése táplál	c	
c) Kerti munkát jelentő főnév	d	
d) A „dalának” másként mondva	e	
e) Az ő alkoholja	f	
f) Elmúlt	g	
g) Jó húsban lévő ember	h	
h) Kis ékszeren	i	
i) Sivatagi állat jelzője		

20. feladat

5/...

Írjon kérdéseket a válaszokhoz! (Pl. Kit vársz a pályaudvaron? Téged.)

a) Mivel utazol?	Autóbusszal.	a	
b) Mit játszanak este a moziban?	Egy új francia filmet.	b	
c) Milyen dinnyét vették?	Sárgát.	c	
d) Nem voltál az iskolában?	De igen!	d	
e) Szerkezetét tekintve milyen mondatok az előző feladatokban szereplő válaszok?		e	
Hiányos mondatok.			

21. feladat

5/...

Képezze az alábbi igék megadott alakját!

a) ír	(feltételes mód, jelen idő, E/3. személy, általános ragozás):	írna	a	
b) mond	(feltételes mód, jelen idő, E/3. személy, határozott ragozás):	mondaná	b	
c) iszik	(feltételes mód, jelen idő, E/2. személy, általános ragozás):	innál	c	
d) fogódzik	(feltételes mód, jelen idő, T/2. személy, általános ragozás):	fogódznátok	d	
e) görget	(feltételes mód, múlt idő, E/1. személy, határozott ragozás):	görgettem volna	e	

22. feladat

10/...

Pótolja a következő szavak hiányzó hangjait!

a) fo... j ...tószelep	f) vák... uu ...mtechnika	a	
b) he... g ...esztés	g) duga... tty ...ú	b	
c) ülep... í ...tés	h) s... ür ...gősség	c	
d) deszti... ll ...áció	i) ellená... ll ...ás	d	
e) pörge... tty ...ű	j) a... sz ...inkron	e	
		f	
		g	
		h	
		i	
		j	

23. feladat

5/...

Soroljon fel öt vár utótagú helységnevet (pl. Kaposvár)!

Kapuvár	a	
Mosonmagyaróvár	b	
Sárvár	c	
Segesvár	d	
Székesfehérvár	e	

24. feladat

5/...

Írja le, melyek az alábbi szóösszevonások eredeti szavai!

a) Számtech	számítástechnika	a	
b) Viszlát	viszontlátásra	b	
c) Főtaxi	Fővárosi Autótaxi Rt.	c	
d) Maszek	magánszektor	d	
e) Mabisz	Magyar Biztosítók Szövetsége	e	

25. feladat

10/...

Rendezze az alábbi magánhangzópárok betűjelét a megfelelő helyre!

a) e-é	b) ü-ö	c) ö-é	d) a-í	e) o-ö	f) ü-ú	g) i-í	h) ó-á	i) á-ü	j) ó-é	a		
<p>Egy képzési mozzanatban térnek el: a), b), f), g), e)</p> <p>Két képzési mozzanatban térnek el: c), h)</p> <p>Három vagy több képzési mozzanatban térnek el: d), i), j)</p> <p>Pl.: a-ó (két képzési mozzanat: időtartam, a nyelv függőleges mozgása szerint)</p>										b		
											c	
											d	
											e	
											f	
											g	
											h	
											i	
											j	

26. feladat

3/...

Töltse ki a táblázat az üres celláit értelemszerűen!

A feladó	A címzett	A levél tárgya	a	
Magánember	Hivatal	Minden üzleti vagy magánlevelezésben szokásos megoldás elfogadható.	b	
Hivatal	Magánember		c	
Hivatal	Hivatal			

27. feladat

5/...

Fogalmazza meg, milyen nyelvi jelentésre utalnak az alábbi szólások, közmondások! (Pl.: Aludtfej folyik az ereiben. – lassú)

a) Úgy ül, mint egy apát úr.	büszkén	a	
b) Karót nyelt, mint Bagó káplár.	egyenesen tartja magát	b	
c) Pislog, mint a réti bagoly.	.furcsán pislog	c	
d) Ugrál, mint a gyenge bárány.	vidáman ugrándozó gyerek	d	
e) Három szemmel néz.	.szájtátva bámul	e	

28. feladat

10/...

Írja le, milyen jelképfajtát lát vagy mit szimbolizálnak a képek!

			a	
(Pl. Kaposvár címere)	a) ...zászló, ünnepek....	b) ...szentképek, vallás...	b	
			c	
c) ...diadalív, hatalom, győzelmek....		d) ...hangjegyek, zeneiség...	d	
			e	
e) ...hímestojás, Húsvét...		f) ...oklevél, dicsőség, elismerés...	e	
			f	